

Avfallsplan 2020-2030

**Med lokala föreskrifter om
avfallshantering i Sundsvalls kommun**

Samrådsversion april 2019

Innehåll

Inledning.....	3
Bakgrund	3
Syfte	4
Organisation	4
Samråd.....	4
Målsättningar och åtgärder.....	5
Läshänvisning.....	5
1. Avfallsmängderna i Sundsvall ska minska genom förebyggande åtgärder och ökad återanvändning.	6
2. De avfallsfraktioner som uppkommer i Sundsvall ska vara så väl sorterade som möjligt för att möjliggöra en hög materialåtervinningsgrad.....	11
3. I Sundsvall strävar vi efter att det avfall som uppkommer här ska tas omhand så lokalt och så kretsloppsanpassat som möjligt, dels för att själva kunna ta tillvara på avfallets resurser, men också för att ta ansvar för vårt eget avfall och minska miljöpåverkan från transporter.....	14
4. Sundsvall ska vara en ren kommun som inte bidrar till marin nedskräpning eller spridning av plast och mikroplast.....	16
Genomförande.....	18
Uppföljning	18
Styrmedel	18
Lokala avfallsföreskrifter	19
Kommunikations- och informationsarbete.....	19
Avfallstaxa	19
Tillsyn.....	20
Upphandling	20
Fysisk planering	20
Framtida avfallshantering och avfallsflöden	21
Insamlingssystem	21
Avfallsflöden.....	21
Avfallsplanens konsekvenser	22
Miljökonsekvenser	22
Konsekvenser för verksamheterna	23

Bilaga 1 - Lokala föreskrifter

Bilaga 2 - Nulägesbeskrivning

Bilaga 3 – Uppföljning av mål och åtgärder i föregående avfallsplan

Bilaga 4 – Miljömål strategier och lagstiftning globalt, inom EU samt på nationell nivå

Bilaga 5 – Anläggningar för att förebygga och hantera avfall

Bilaga 6 – Nedlagda deponier

Bilaga 7 - Miljökonsekvensbeskrivning

Bilaga 8 – Konsekvenser för verksamheterna

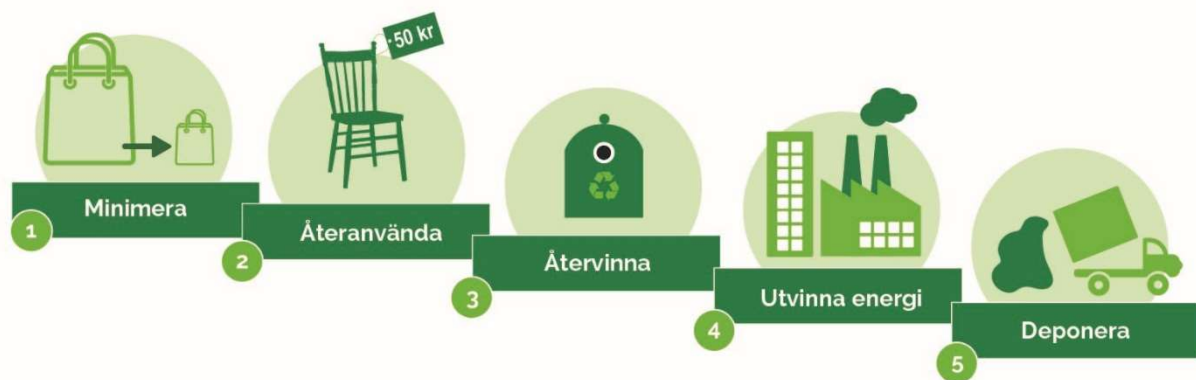
Bilaga 9 – Åtgärdslista sammanställning

Inledning

Bakgrund

Dagens konsumtion skapar stora mängder avfall, såväl vid produktion som vid nyttjande av varor vilket innebär en betydande resursförbrukning och miljöpåverkan. En längre tid har det varit så att avfallsmängderna ökar i högkonjunktur och planar ut något vid lågkonjunktur, när konsumtionen ökar, ökar även avfallsmängderna. För att minska avfallsmängder krävs större fokus på avfallsminimering och återbruk.

EU har beslutat om en avfallshierarki, en avfallstrappa, som ska styra hur vi hanterar vårt avfall. Avfallstrappan innebär att vi i första hand ska minimera uppkomsten av avfall, i andra hand återanvända och återvinna. De två sista stegen på trappan ska bara användas om det inte är möjligt att minimera uppkomsten av avfall, återanvända eller återvinna materialet.

Figur 1 Avfallshierarkin - avfallstrappan, som ska styra hur vi hanterar vårt avfall.

Enligt miljöbalken ska alla kommuner ha en renhållningsordning med avfallsplan och lokala föreskrifter om avfallshantering. Avfallsplanen ska redovisa vilka mål och åtgärder som kommunen långsiktigt planerar för att avfallens mängd och farlighet ska minska samt för att minska nedskräpning. Avfallsplanen omfattar allt avfall i kommunen – både det som kommunen har ansvar för och övrigt avfall. Renhållningsordningens beslutas av kommunfullmäktige, ses över var fjärde år och uppdateras vid behov. Avfallsplanen gäller för Sundsvalls kommunkoncern och dess geografiska område.

Avfallsplanen sorteras in som ett underliggande styrdokument till Sundsvalls miljöstrategi, och några av de målsättningarna i avfallsplanen som är mest övergripande finns med i miljöstrategin. Sundsvalls miljöstrategiska program¹ utgör ett koncentrat och ett övergripande paraply för det strategiska arbetet med miljö och klimat i Sundsvalls kommun.

¹ Det miljöstrategiska programmet är ännu inte beslutat och har sin remissperiod fram till 2019-09-30.

Syfte

Syftet med Sundsvalls kommuns avfallsplan är att minska avfallsmängderna och långsiktigt styra avfallshanteringen i riktning mot ett hållbart samhälle.

Organisation

Renhållningsordning med avfallsplan och lokala föreskrifter antas av kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen ska enligt nu gällande reglemente leda och samordna avfallsplaneringen. Den politiska ärendehantering sker i Kommunstyrelsens infrastruktur- och serviceutskott, INSU.

Arbetet med att revidera avfallsplanen har bedrivits av två arbetsgrupper varav den ena arbetat med kommunkoncernens avfall och består av representanter från SKIFU, Drakfastigheter och Servicecenter. Den andra arbetsgruppen har arbetat med övrigt avfall, både det som kommunen ansvarar för och det som kommunen inte har någon direkt rådighet över. Denna arbetsgrupp består av representanter från koncernstaben, miljökontoret, stadsbyggnadskontoret, Mitthem samt MittSverige Vatten & Avfall, (MSVA). Chefer från ovanstående förvaltningar och bolag har ingått i en styrgrupp. Även kultur och fritid och Sundsvall Energi, (SEAB) har deltagit i arbetet.

Samråd

Revideringen av avfallsplanen har fokuserat på mål och åtgärder för kommunkoncernen, dialog har därför främst ägt rum med kommunala förvaltningar och bolag.

Kapitlet kompletteras efter att samråd/utställning slutförts. Genomförande och tidpunkt, aktörer som deltagit.

Målsättningar och åtgärder

Läshänvisning

De målsättningar och åtgärder som återfinns här har sin utgångspunkt i Agenda 2030 och de nationella miljömålen, avfallshierarkin samt ett flertal andra relevanta mål och strategier, se bilaga 4 för en förteckning av de målsättningar som ligger till grund för Sundsvalls avfallsplan.

Målsättningar och åtgärder i denna avfallsplan har delats in utifrån fyra målområden:

1. Avfallsmängderna i Sundsvall ska minska genom förebyggande åtgärder och ökad återanvändning.
2. De avfallsfraktioner som uppkommer i Sundsvall ska vara så välsorterade som möjligt för att möjliggöra en hög materialåtervinningsgrad.
3. I Sundsvall strävar vi efter att det avfall som uppkommer här ska tas omhand så lokalt och så kretsloppsanpassat som möjligt, dels för att själva kunna ta tillvara på avfallets resurser, men också för att ta ansvar för vårt eget avfall och minska miljöpåverkan från transporter.
4. Sundsvall ska vara en ren kommun som inte bidrar till marin nedskräpning eller spridning av plast och mikroplast.

För varje målområde finns målsättningar med tillhörande åtgärder, för varje åtgärd finns beskrivet vilka verksamheter som ska delta och i det fall en åtgärd rör flera aktörer, vilken part som ska samordna åtgärden. Aktörerna beskrivs i form av nämnd eller styrelse eftersom de bär det yttersta ansvaret för att åtgärderna blir genomförda.

Inom en åtgärd med flera aktörer kan det variera hur mycket tid varje aktör planerar att avsätta, det framgår i beskrivningen av resursbehov. När beskrivningen inom ram angetts utan antal beräknade timmar beror det på att åtgärden främst avser ändrade arbetssätt, vilket initialt kräver mer tid men inte i den storleksordning som kräver ytterligare resurser. Tidsåtgång varierar också mycket hos olika verksamheter beroende på hur arbetet ser ut idag. För vissa åtgärder krävs tillskott av medel för att de ska vara möjliga att genomföra, även det framgår i beskrivningen av resursbehov.

Åtgärderna är i de flesta fall relativt översiktligt beskrivna för att det ska finnas utrymme att anpassa åtgärden till det behov som uppstår över tid. Vissa åtgärder kopplar till flera målsättningar och återkommer då på flera ställen. I bilaga 9 återfinns en lista på samtliga åtgärder med en förteckning över vilka målsättningar de tillhör.

1. Avfallsmängderna i Sundsvall ska minska genom förebyggande åtgärder och ökad återanvändning.

1.1 Mängden hushållsavfall² per invånare ska minska jämfört med 2017.

Mätetal: kg hushållsavfall per invånare och år.

	Åtgärd	Ansvarig för genomförande	Samordnings-sansvarig	Tidplan	Resursbehov ³	Kommentar
1	Beteendeförändringsprojekt/ större informationssatsning gällande avfallsminimering, sortering, farligt avfall, och plast. (Åtgärden relaterar till ett flertal mål och återkommer på fler ställen) Målgrupper/fokusområden: Konsumenter Mitthems hyresgäster Skolor Kunder <i>Se även en utförligare beskrivning i kapitlet om styrmedel; kommunikations- och informationsarbete.</i>	Styrelsen för Reko Sundsvall, Kultur- och fritidsnämnden. Styrelsen för Mitthem, Styrelsen för Sundsvall Energi.	Styrelsen för Reko Sundsvall	Löpande 2020-2030	Beskrivna resurser är för hela den sammanslagna kommunikations-satsningen, engagemang per verksamhet, målgrupp och fokusområde varierar. Mitthem: 90 tim/år Kultur och fritid: 270 tim/år SEAB: 100 timmar/år MSVA: 1000 tim/år	Resurserna för denna aktivitet finansieras inom ram
2	Utreda möjligheter för att göra en kombinerad ÅVC och återbruksgalleria med egen rådighet över marken. Även möjlighet till utlåning och reparationer ska utredas.	Kommunstyrelsen (genom koncernstaben), Styrelsen för Reko Sundsvall	Kommunstyrelsen	2020	KS: 80 timmar inom ram MSVA: 80 timmar inom ram	
3	Utreda behov av att lämna grovavfall, via ÅVC, mobil ÅVC, grovsopshämtning eller annat alternativ.	Styrelsen för Reko Sundsvall	-	2020	Inom ram	
4	Utreda möjligheten för att ha verksamhet likt matakuten. (http://matakuten.ccproduction.se/hem/om-matakuten/)	Kommunstyrelsen (genom Koncernstaben)	-	2022	40 timmar, inom ram.	
5	Utreda möjligheter att införa återbruksverksamhet i Mitthems bostadsområden.	Styrelsen för Mitthem	-	2020	Inom ram	

² Restavfall (inklusive matavfall), grovavfall, tidningspapper, förpackningar av plast, glas, metall, wellpapp/kartong

³ Resursbehov = Avser antal timmar/år hos respektive part och eller övriga kostnader samt huruvida finansiering inom ram är möjlig eller om ytterligare medel krävs. I vissa fall har antal timmar inte ansetts varit nödvändiga att precisera då anges endast inom ram.

1.2 Kommunkoncernens avfall ska minska.

Mätetal: Ton restavfall⁴ per/förvaltning eller bolag. Följs upp via beslutsstödsystemet. Övriga avfallskategorier följs upp allt eftersom det är möjligt.

	Åtgärd	Ansvarig för genomförande	Samordningsansvarig	Tidplan	Resursbehov	Kommentar
6	Arbeta för ett ökat återbruk av byggmaterial i samband med om- och tillbyggnad	Kommunstyrelsen (genom Drakfastigheter) Styrelsen för SKIFU, Mitthem, Sundsvall Energi, Reko Sundsvall, Sundsvall Elnät	Kommunstyrelsen (genom Drakfastigheter)	Löpande 2030	Inom ram	-
7	Skapa intern marknadsplats för köp och försäljning av begagnade utrustningar ⁵ Marknadsplatsen ska vara gemensam för kommunkoncernen.	Kommunstyrelsen (genom servicecenter)	-	2020	250000kr, Finansieras genom avgifter.	Analys för att hitta rätt IT-stöd, använda webbshop eller inloggad. Utveckling av marknadsplats, uppbyggnad.
8	Samordna verksamheter som redan idag bedriver återbruksverksamhet (för kommunkoncernen).	Kommunstyrelsen (genom servicecenter)	-	2020	600000kr, Tillskott av medel för Lokaler, samordnare verktyg etc.	Pågående insatser finns men är spridda och ej samordnade.
9	Ta fram och sprida förslag på standardiserade arbetsplatser för att minska antalet varianter av kontorsmöbler. ⁶	Kommunstyrelsen (genom servicecenter)	-	2021	Inom ram	-
10	Utveckla pilotprojekt för att arbeta papperslöst. Hämta inspiration från exempelvis Skellefteå. Inklusive nyckeltal för pappersanvändning.	Kommunstyrelsen (genom servicecenter)	-	2022	Inom ram	Identifiera en förvaltning/bolag som vill testa nytt arbetssätt.
11	Säkerställ att alla kök kan genomföra löpande uppföljning av matsvinn	Kommunstyrelsen (genom servicecenter) Barn och utbildningsnämnden	Kommunstyrelsen (genom servicecenter)	2020	Inom ram	Vågar lämpliga för mätning av matsvinn behöver köpas in till BoU och Soc. Soc behöver kärl och påsar

⁴ Restavfall=motsvarande gröna och bruna tunnan

⁵ exempelvis kontorsmöbler, datorer, telefoner.

⁶ Minskar inköp och antalet flyttar av kontorsmöbler.

						anpassade för köken och mängden matavfall. Ev. behöver köken anpassas.
12	Se över layout av kök inklusive disklinjer vid nybyggnation eller ombyggnation för att skapa större möjligheter för förvaring av mat ⁷ och för att matavfall enkelt ska kunna särskiljas från annat avfall.	Kommunstyrelsen (genom servicecenter) Barn och utbildningsnämnden. Socialnämnden .	Kommunstyrelsen (genom servicecenter)	Löpande 2020-2030	Översyn kan göras inom ram, ökade kostnader hanteras i budgetprocessen.	Alla kök kommer ej renoveras under denna tid. Ökade kostnader för att få plats med lämplig utrustning.
13	Förebygg avfall vid inköp och upphandling. (Behovskontroll och lagerkontroll, välj rätt produkt, minska mängden förpackningar och optimera inköp) <i>Se även en utförligare beskrivning i kapitlet om styrmedel; upphandling.</i>	Alla kommunens styrelser och nämnder	Kommunstyrelsen (genom koncernstaben)	Löpande 2020-2030	Inom ram	Observera att denna åtgärder kräver insatser innan upphandling eller inköpsskedet. Stöd finns att få via handlingsplan för miljökrav, upphandlare och controllers på ks-ekonomistyrning
14	Alla verksamheter ska följa upp sina avfallsmängder, (inklusive avfall som uppkommer av anlitade entreprenörer)	Alla kommunens styrelser och nämnder.	Kommunstyrelsen (genom koncernstaben)	Löpande 2020-2030	Inom ram	För att kunna följa upp sina avfallsmängder behövs ofta kravställning vid upphandling. Stöd finns att få IT-strategier, upphandlare och controllers på kommunstyrelsekontoret
15	Ta fram verksamhetsspecifika rutiner/checklistor för att förebygga avfall.	Alla kommunens styrelser och nämnder	Kommunstyrelsen (genom koncernstaben)	2020	Inom ram	Bra exempel finns från andra men behöver anpassas.
16	Miljönämnden ska bedriva tillsyn (inklusive information) av avfall med fokus på: farligt avfall, bygg- och rivningsavfall inklusive jordmassor,	Miljönämnden	-	Löpande 2020-2030	Ryms inom miljökontorets tillsynsplan	

⁷ Det vill säga möjlighet att ta emot kall mat alternativt ha möjlighet att frysa mat. Samt ha möjlighet att snabbt kyla ner mat för senare bruk. Möjlighet till förvaring av överbliven mat i kyl/frys.

	matavfall samt verksamhetsavfall.					
--	--------------------------------------	--	--	--	--	--

1.3 Kommunen ska verka för att verksamheter (utöver de kommunala) i större utsträckning ska minska avfallsmängder, öka återanvändning och återvinning, använda miljövänliga material och omhänderta avfall på rätt sätt.

Mätetal: Uppföljning baseras på genomförda aktiviteter.

	Åtgärd	Ansvarig för genomförande	Samordningsansvarig	Tidplan	Resursbehov	Kommentar
16	Miljönämnden ska bedriva tillsyn(inklusive information) av avfall med fokus på: farligt avfall, bygg- och rivningsavfall inklusive jordmassor, matavfall samt verksamhetsavfall.	Miljönämnden	-	Löpande 2020-2030	Ryms inom miljökontorets tillsynsplan	
17	Miljönämnden ska bedriva tillsyn av nedlagda deponier, såväl industrieponier som kommunala deponier.	Miljönämnden		Löpande 2020-2030	Ryms inom miljökontorets tillsynsplan	
18	Information och/eller utmaning till företag, via Näringslivsbolagets verksamhet.	Styrelserna för Näringslivsbolaget, Reko Sundsvall, och Sundsvall Energi, Miljönämnden, Kultur och fritidsnämnden	Styrelsen för Näringslivsbolaget	Löpande 2020-2030	Inom ram	-
19	Informationsinsats mot verksamheter exempelvis butiker/restauranger för att förbättra utsortering av matavfall ur fraktionen plast/trä/papper. Insatsen ska även ta fram förslag på möjliga metoder för effektiv matavfallshantering.	Styrelserna för Sundsvall Energi samt Reko Sundsvall, Miljönämnden	Styrelsen för Reko Sundsvall	2020, 2025	Inom ram	-

2. De avfallsfraktioner som uppkommer i Sundsvall ska vara så välsorterade som möjligt för att möjliggöra en hög materialåtervinningsgrad.

2.1 Mängden insamlade förpackningar och tidningar från kommunkoncernen ska minska samtidigt övrigt restavfall ska minska.

Mätetal: Ton restavfall⁸ per/förvaltning eller bolag. Ton insamlade förpackningar och tidningar per förvaltning eller bolag, om så är möjligt.

	Åtgärd	Ansvarig gör genomförande	Samordningsansvarig	Tidplan	Resursbehov	Kommentar
20	Verksamhetsspecifika rutiner/checklistor för sortering.	Alla kommunens styrelser och nämnder.	Kommunstyrelsen (genom servicecenter).	2020	Inom ram	-
21	Slutför inventering av verksamheter som har respektive inte har källsortering. Samt säkerställ att alla verksamheter har kärl anpassade efter verksamhet (Rätt antal fraktioner, storlek och tömningsfrekvens).	Kommunstyrelsen (genom Drakfastigheter)	-	2020	Inventering kan göras inom ram, ökade kostnader hanteras i budgetprocessen.	Kan krävas stora insatser då det idag inte finns plats för tillräckligt antal sopkärl vid vissa kök.
22	Kvalitetssäkra metoder för uppföljning och analys, mha beslutsstödssystemet.	Kommunstyrelsen (genom kommunstyrelsekontoret)		2021	-	-
23	Ställ krav på leverantör av återvinningstjänster att kunna leverera statistik som underlättar både samlad uppföljning för kommunen som helhet men även uppföljning per verksamhet.	Alla styrelser och nämnder som upphandlar avfallstransporter	Kommunstyrelsen (genom kommunstyrelsekontoret).	Löpande till 2030	Inom ram	
13	Förebygg avfall vid inköp och upphandling. (Behovskontroll och lagerkontroll, välj rätt produkt, minska mängden förpackningar och optimera inköp) <i>Se även en utförligare beskrivning i kapitlet om styrmedel; upphandling.</i>	Alla kommunens styrelser och nämnder	Kommunstyrelsen (genom kommunstyrelsekontoret)	Löpande 2020-2030	Inom ram	Observera att det denna åtgärder kräver insatser innan upphandlings eller inköpskedet. Stöd finns att få via handbok, upphandlare och controllers på kommunstyrelsekontoret ekonomistyrning

⁸ Restavfall=motsvarande gröna och bruna tunnan

2.2 Andelen förpackningar och tidningar i restavfallet ska max uppgå till 20% av innehållet per hushåll och vecka.

Mätetal: Andelen förpackningar och tidningar i restavfallet per hushåll och vecka. (Från plockanalysen.)

	Åtgärd	Ansvarig för genomförande	Samordningsansvarig	Tidplan	Resursbehov	Kommentar
1	Beteendeförändringsprojekt/större informationssatsning gällande avfallsminimering, sortering, farligt avfall, och plast. (Åtgärden relaterar till ett flertal mål och återkommer på fler ställen) Målgrupper/fokusområden: Konsumenter Mitthems hyresgäster Skolor Kunder <i>Se även en utförligare beskrivning i kapitlet om styrmedel; kommunikations- och informationsarbete.</i>	Styrelsen för Reko Sundsvall, Kultur- och fritidsnämnden. Styrelsen för Mitthem, Styrelsen för Sundsvall Energi.	Styrelsen för Reko Sundsvall	Löpande 2020-2030	Beskrivna resurser är för hela den sammanslagna kommunikations-satsningen, engagemang per verksamhet, målgrupp och fokusområde varierar. Mitthem: 90 tim/år Kultur och fritid: 270 tim/år SEAB: 100 timmar/år MSVA: 1000 tim/år	Resurserna för denna aktivitet finansieras inom ram.
24	Utarbeta förslag för att genomföra fastighetsnära insamling och därmed stötta FTI i övergången till fastighetsnära insamling till 2021 och 2025 (enligt förpackningsförordningen SFS 2018:1462).	Styrelserna för Reko Sundsvall och Sundsvall Energi	Styrelsen för Reko Sundsvall.	2021	Inom ram	Är i linje med uppdrag mål- och resursplanen 2019-2020 med plan för 2021-2022 om att utreda optisk sortering av hushållsavfall.

2.3 Andelen farligt avfall och elavfall i gröna tunnan ska vara 0%.

Mätetal: Andel farligt avfall i gröna tunna (från plockanalysen)

	Åtgärd	Ansvar för genomförande	Samordningsansvarig	Tidplan	Resursbehov	Kommentar
1	Beteendeförändringsprojekt/större informationssatsning gällande avfallsminimering, sortering, farligt avfall, och plast. (Åtgärden relaterar till ett flertal mål och återkommer på fler ställen) Målgrupper/fokusområden: Konsumenter Mitthems hyresgäster Skolor Kunder <i>Se även en utförligare beskrivning i kapitlet om styrmedel; kommunikations- och informationsarbete.</i>	Styrelsen för Reko Sundsvall, Kultur- och fritidsnämnden. Styrelsen för Mitthem, Styrelsen för Sundsvall Energi.	Styrelsen för Reko Sundsvall	Löpande 2020-2030	Beskrivna resurser är för hela den sammanslagna kommunikations-satsningen, engagemang per verksamhet, målgrupp och fokusområde varierar. Mitthem: 90 tim/år Kultur och fritid: 270 tim/år SEAB: 100 timmar/år MSVA: 1000 tim/år	Resurserna för denna aktivitet finansieras inom ram.
25	Ta fram en lösning att enkelt kunna lämna elavfall och farligt avfall för de som inte har villa och/eller bil.	Styrelsen för Reko Sundsvall	-	2022	Inom ram.	Samordnas med åtgärd 3.

3. I Sundsvall strävar vi efter att det avfall som uppkommer här ska tas omhand så lokalt och så kretsloppsanpassat som möjligt, dels för att själva kunna ta tillvara på avfallets resurser, men också för att ta ansvar för vårt eget avfall och minska miljöpåverkan från transporter.

3.1 Sundsvalls kommun ska sträva efter minskande transporter för behandling av avfall samt fossilfria transporter.

Mätetal: Andel upphandlingar av transporter av avfall där krav ställts på fossilfritt drivmedel

Avstånd till behandlingsanläggning för avfallsslag som nämns i åtgärd 27

	Åtgärd	Ansvar för genomförande	Samordningsansvarig	Tidplan	Resursbehov	Kommentar
26	Kartlägga vilka typer av avfallsbehandling det finns behov av att lösa lokalt, beskriva problembild och föreslå prioritering och fortsatt arbete. Avser främst avfall där det finns ett kommunalt behov endera genom avfallsmonopolet eller på grund av verksamhet i kommunkoncernen. Exempelvis förorenade massor, jord från invasiva arter, flytande avfall, slam, aska, slagg, snö och matavfall.	Styrelserna för Sundsvall Energi, Reko Sundsvall, Sundsvall vatten, Mitthem, Stadsbyggnadsnämnden, miljönämnden.	Kommunstyrelsen	2023	Inom ram.	För vissa avfallsslag ingår flera av de beskrivna aktörerna för andra bara någon aktör.
24	Utarbeta förslag för att genomföra fastighetsnära insamling och därmed stötta FTI i övergången till fastighetsnära insamling till 2021 och 2025 (enligt förpackningsförordningen SFS 2018:1462).	Styrelserna för Reko Sundsvall och Sundsvall Energi	Styrelsen för Reko Sundsvall	2021	Inom ram.	Är i linje med uppdrag mål- och resursplanen 2019-2020 med plan för 2021-2022 om att utreda optisk sortering av hushållsavfall.
27	Ställa krav på fossilfria transporter vid upphandling av transporter för inhämtning och behandling av avfall	Alla styrelser och nämnder som upphandlar avfallstransporter.	Kommunstyrelsen (genom kommunstyrelsekontoret)	Löpande 2020-2030		Stöd finns att få via handbok, upphandlare och controllers på kommunstyrelsekontoret ekonomistyrning

3.2 Anslutningsgraden för insamling av matavfall från hushåll ska senast 2030 vara 95 % det insamlade matavfallet ska behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara och så att minst 80 % procent så att energi tas tillvara.

Mätetal: Anslutningsgrad samt andel av insamlat matavfall som går till produktion av drivmedel.

	Åtgärd	Ansvar för genomförande	Samordningsansvarig	Tidplan	Resursbehov	Kommentar
28	Styra mot ökad utsortering via taxa och information.	Styrelsen för Reko Sundsvall	-	Löpande till 2030	Inom ram.	Anpassa insamlingsnivån efter vad det finns för möjlighet att ta emot matavfallet lokalt eller regionalt. Obligatorisk insamling först vid långsiktig lösning
29	Säkerställa att matavfall går till energiåtervinning i syfte att producera fordonsgas för transporektorn samt att rötresten med näringsämnen återförs till produktivmark.	Styrelserna för Reko Sundsvall och Sundsvall Energi Kommunstyrelsen	Kommunstyrelsen	Löpande till 2030	Inom ram.	Är i linje med uppdrag mål- och resursplanen 2019-2020 med plan för 2021-2022 om att fortsatt utreda frågan om biogasproduktion. Det uppdraget rör främst ett utökat samarbete med Härnösand. Men även andra lokala möjligheter bör belysas ⁹ . Detta uppdrag bör även inkludera hantering – mellanlagring och omlastning.

⁹Möjligheter kan också finnas till samrötning med slam i egen regi, vilket skulle innebära större rådhighet över behandlingen av matavfall. Samrötning ger en stabil biogasproduktion, men medför svårigheter vad gäller att återföra rötresten till kretsloppet. En pågående statlig utredning kan medföra förbud att sprida avloppsslam vilket iså fall skulle göra samrötning mindre optimalt.

3.3 Minska fossilt stödbränsle¹⁰ vid energiåtervinning från startår 2018 till 2030.

Mätetal: Andel fossilt stödbränsle i avfallsförbränningsanläggningen per år.

	Åtgärd	Ansvar för genomförande	Samordningsansvarig	Tidplan	Resursbehov	Kommentar
30	Optimera energiåtervinningsgraden från avfallsfraktioner genom att under sommaren då energibehovet är lägre förbränna avfall som är mindre energirikt och under vintern då energibehovet är större förbränna avfall som är mer energirikt. Hitta metoder vintertid att minska påverkan från snö och is i avfallet.	Styrelsen för Sundsvall Energi AB	-	Löpande 2020-2030	Inom ram	Genom att optimera energiåtervinningsgraden från avfallet som tas emot för förbränning behöver inte primära bränslen som tex olja användas som stödbränsle.

4. Sundsvall ska vara en ren kommun som inte bidrar till marin nedskräpning eller spridning av plast och mikroplast.

4.1 Sundsvalls ska vara en ren kommun med välskötta platser att vistas på.

Mätetal: Nöjdhet avseende renhållningen och skötsel av parker och allmänna platser i kommunen. (Från SKL´s undersökning Kritik på teknik) Kundnöjdheten ska vara över riksgenomsnittet i senaste undersökning

	Åtgärd	Ansvar för genomförande	Samordningsansvarig	Tidplan	Resursbehov	Kommentar
31	Förstärkning inom renhållning och skötsel av allmän platsmark och park genom ökad skötsel frekvens och skötselnivå.	Stadsbyggnadsnämnden	-	Löpande 2018-2030	4,5 mkr/år Tillskott av medel.	-
32	Samverkan med andra aktörer för att gemensamt öka nivån på renhållning och skötsel. Exempel på aktörer är fastighetsägare, verksamheter, stadsdelsföreningar.	Stadsbyggnadsnämnden (Externa aktörer)	SBK	Löpande 2018-2030	Inom ram	-
33	Beteendepåverkan/kommunikation för att minska nedskräpning.	Stadsbyggnadsnämnden	-	Löpande 2018-2030	Inom ram	-
34	Stadsbyggnadskontoret utför efterkontroll av grundvatten på ett antal avslutade deponier för att se att vidtagna riskreducerande åtgärder gett önskad effekt.	Stadsbyggnadsnämnden		Löpande 2020-2030	Inom ram	

¹⁰ Sundsvall Energi är i behov av att använda stödbränsle vid förbränning av alltför fuktiga avfallsbränslen. Vanligen uppstår denna situation vintertid då stora mängder snö och is förekommer i avfallet som ska gå till förbränning. Stödbränslen består vanligen av till exempel gummiklipp(kasserade bildäck) pelleterat avfall eller olja.

4.2 Sundsvalls kommun ska verka för att minska användande och spridning av plast och mikroplast

Mätetal: Uppföljning baseras på genomförda aktiviteter.

	Åtgärd	Ansvar	Samordningsansvarig	Tidplan	Resursbehov	Kommentar
35	Bevaka kunskapsläget angående spridning av Mikroplast från däck/dagvatten och eventuellt föreslå möjliga åtgärder.	Stadsbyggnadsnämnden Styrelsen för Sundsvalls vatten	-	Löpande 2020-2030	Inom ram	
1	Beteendeförändringsprojekt/större informationssatsning gällande avfallsminimering, sortering, farligt avfall, och plast. (Åtgärden relaterar till ett flertal mål och återkommer på fler ställen) Målgrupper/fokusområden: Konsumenter Mitthems hyresgäster Skolor Kunder <i>Se även en utförligare beskrivning i kapitlet om styrmedel; kommunikations- och informationsarbete.</i>	Styrelsen för Reko Sundsvall, Kultur- och fritidsnämnden. Styrelsen för Mitthem, Styrelsen för Sundsvall Energi.	Styrelsen för Reko Sundsvall	Löpande 2020-2030	Beskrivna resurser är för hela den sammanslagna kommunikations-satsningen, engagemang per verksamhet, målgrupp och fokusområde varierar. Mitthem: 90 tim/år Kultur och fritid: 270 tim/år SEAB: 100 timmar/år MSVA: 1000 tim/år	Resurserna för denna aktivitet finansieras inom ram.
36	Tillsyn av konstgräsplaner	Miljönämnden	-	2023	Ryms inom miljökontorets tillsynsplan	Inventering och tillsyn
37	Kommunkoncernen ska kravställa i upphandling för att få information om eller fasa ut tillsatta mikroplaster i varor och produkter. Samt att avtal ska anpassas så att bättre alternativ kan erbjudas, när det finns på marknaden.	Alla styrelser och nämnder, där det är relevant	Kommunstyrelsen	Löpande	Inom ram	Stöd finns att få via handbok, upphandlare och controllers på ks-ekonomistyrning
38	Säkerställa att kommunens egna konstgräsplaner minimerar spridningen av mikroplaster.	Kultur- och fritidsnämnden	-	Löpande 2020-2030		Det finns ett påbörjat arbete med att minska spridningen genom ett antal åtgärder.

Genomförande

För att nå målen i denna avfallsplan krävs att åtgärder vidtas av kommunala nämnder och bolag, privata aktörer samt av medborgare och allmänhet i kommunen. För kommunala bolag och nämnder innebär en avfallsplan styrande mål och aktiviteter som ska arbetas in i organisationens mål- och resursplaner samt verksamhetsplaner. Utförda aktiviteter som syftar till att nå målen ska därmed följas upp i ordinarie verksamhetsuppföljning. Respektive nämnd och styrelse är även löpande ansvariga för att avvikelser i förhållande till inarbetade mål och aktiviteter hanteras.

Från och med 2017 ska avfallsplanen enligt gällande föreskrifter även innehålla mål och åtgärder för kommunkoncernens eget avfall. Denna avfallsplan innebär därmed större insatser av den kommunala verksamheten än tidigare, många av dessa insatser har dock inte tilldelats några extra medel. Det beror på att det inte rör nya åtgärder i sig utan ändrade arbetssätt, vilket initialt kräver mer tid men inte i den storleksordning som kräver ytterligare resurser. Tidsåtgång varierar också mycket hos olika verksamheter beroende på hur arbetet ser ut idag. Det är dock viktigt att verksamheter avsätter tid för att kunna hantera dessa nya förväntningar på verksamheten.

Stöd behöver finnas centralt, detta är beroende av beslut om finansiering av centralt stöd i samband med miljöstrategin. Visst stöd för avfallsminimering vid upphandling finns att tillgå via ekonomistyrning.

Vissa åtgärder kräver tillskott av medel, utan detta tillskott bedöms de inte vara möjliga att genomföra.

Uppföljning

Målsättningarna ligger 10 år framåt i tiden, åtgärderna ska dock påbörjas så snart planen är antagen. Måluppfyllelse ska följas upp årligen och utfallet ska redovisas för kommunfullmäktige, sammanställning görs av kommunstyrelsekontoret.

De flesta målsättningarna följs upp med hjälp av angivet måttetal, de tillhörande åtgärderna följs endast upp av kommunstyrelsekontoret vid behov, det vill säga om ett målsättningarnas måttetal har en negativ trend eller stillastående trend. Då ska genomförda åtgärder redovisas av ansvarig verksamhet så att det är möjligt att göra en analys av varför mål inte nås. Undantag gäller för målsättningarna 1.3, 3.1, 4.2 och där måluppfyllelse bedöms genom att följa upp om tillhörande åtgärder genomförts redan i första skedet. För målsättning 1.2 och 2.1 kan det bli aktuellt att till en början bedöma måluppfyllelse genom att följa upp tillhörande åtgärder, detta innan dataleverans för dessa målsättningar är säkrad. Avfallsplanen i sin helhet ses över vart fjärde år i enlighet med gällande lagstiftning. Då görs också en uppföljning av samtliga åtgärder oavsett om de följts upp under tidigare år eller inte.

Styrmedel

I kapitlet nedan beskrivs de styrmedel som kommunkoncernen använder för att nå målen i avfallsplanen.

Lokala avfallsföreskrifter

De lokala föreskrifterna ger kommunen ett verktyg för hanteringen av avfall och riktlinjer för de som genererar avfall. Föreskrifterna beskriver den rättsliga grunden och styr hur hanteringen av avfall ska ske och visar på de skyldigheter som åligger fastighetsägare och verksamhetsutövare.

Kommunikations- och informationsarbete

Information och kommunikation är viktigt i arbetet med att nå en bättre avfallshantering. Kommunen har också ett lagstadgat ansvar för information om både sådant avfall som omfattas av kommunalt renhållningsansvar och producentansvar för förpackningar och returpapper.

Exempel på befintliga kommunikationskanaler:

- Information via MSVA:s hemsida
- Miljöalmanackan
- Kommunikation i möten med kunder exempelvis på återvinningscentralerna.

För att nå målsättningarna i avfallsplanen spelar åtgärd nummer 1 en avgörande roll¹¹. Syftet med en större kommunikationssatsning/beteendeförändringsprojekt är många; uppmuntra till avfallsminimering, bättre sortering och inte minst för att minska användning av plast. Målgrupperna är också flera. Därför har satsningen beskrivits som en åtgärd med flera kommunala aktörer eftersom det finns en vinst i att flera kommunala aktörer planerar den tillsammans, så att man kan föra en enad kommunikation utifrån bredden av kommunala intressenter. Satsningen kan med fördel bestå av flertalet aktiviteter och insatser med olika ämnesområden och målgrupper i fokus. Olika kommunala aktörer kan delta mer eller mindre vid olika delar av satsningen eftersom behovet av vilken information som kommuniceras kan variera.

Åtgärden är inte beskriven i detalj utan behöver planeras av ansvariga aktörer, det finns också ett behov av att kunna justera utformningen över tid. För att få en samlad bild över de insatser som görs och kunna driva ett fördelaktigt samarbete är samordningen av kommunikationssatsningen i åtgärd 1 avgörande, samordningsrollen har tilldelats MittSverige Vatten & Avfall.

För att flera åtgärder som rör kommunkoncernen ska kunna genomföras krävs också intern kommunikation om bland annat upphandling, avfallsminimering, avfallshantering och sortering.

Avfallstaxa

Den kommunala avfallstaxan är baserad på självkostnadsprincipen, likställighetsprincipen och rätten till miljöstyrning (Kommunallagen, Miljöbalken). Avfallstaxan ska täcka de kostnader som uppstår i samband med hantering av avfall inom den kommunala rådigheten. I lagstiftningen anges vilka verksamheter och tjänster som får finansieras via avfallstaxan.

Avfallstaxan finansierar administration, planering av verksamheten, drift och underhåll av återvinningscentraler, information och kundservice, insamling, kostnader för kärl och mottagningsavgifter för det insamlade avfallet.

¹¹ Se sidan 6

Avgifternas storlek varierar med hänsyn till verksamhet, boendeform, intervall för hämtning och storlek på kärl.

Tillsyn

Miljönämndens tillsyn inriktas på hur kommunen sköter sitt renhållningsansvar och på hur de yrkesmässiga verksamheterna, även de inom kommunkoncernen, sköter sin avfallshantering. Miljönämnden fokuserar på farligt avfall, bygg- och rivningsavfall inklusive jordmassor, matavfall samt verksamhetsavfall, områden som är prioriterade i den nationella avfallsplanen och avfallsförebyggande programmet.

Upphandling

Genom att ställa krav på avfallsminimering i upphandlingar och vid inköp går det att minska avfallsmängder och spridning av miljögifter samt öka återanvändning och återvinning. Förutom kravställning handlar det också om rutiner inför upphandling och inköp, det vill säga behovskontroll och lagerkontroll, att välja rätt produkt, minska mängden förpackningar och optimera inköpet.

Det kan till exempel handla om att ställa tydligare krav på leverantörer inom exempelvis livsmedel att kunna leverera förpackningsstorlekar som både minimerar mängden förpackning men också klarar att inte öka matsvinnet. Att överväga förpackningar av mer miljövänligt material och i storlekar som är anpassade för att passa olika verksamheters behov. Att arbeta för att minska andelen förpackningar av fossil plast. Att arbeta med förändrade rutiner för upphandling och inköp är en förutsättning för att flera av målen i avfallsplanen ska uppnås.

Fysisk planering

I detaljplaneläggning och i ärenden som förhandsbesked och bygglov tas hänsyn till behovet att anordna avfallshantering. I avfallsplanen finns dock inga särskilda åtgärder som har fysisk planering som primärt styrmedel. I Översiktsplan Sundsvall 2021 finns riktlinjer som säger att kommunen ska verka för hållbara system för avfallshantering vid nyproduktion av bostäder. För kommunens största avfallsanläggning Blåberget finns beskrivningar av förutsättningar för att utveckla verksamheten samt en angiven yta för detta. Under planperioden för Översiktsplan Sundsvall 2021 räcker det med den kapacitet som Blåberget har. Korsta kraftvärmeverk nämns också som en viktig del i infrastrukturen för avfallshantering. Andra behov av infrastruktur för avfallshantering behandlas dock inte i översiktsplanen. Som finns beskrivet i denna avfallsplan i kapitlet om framtida avfallsflöden och även bland målsättningar och åtgärder finns det ett behov av att se över kommunens återvinningscentraler. I det fall detta innebär att ny mark behöver tas i anspråk är det viktigt att hantera det i översiktsplanen vid den revidering som genomförs 2019-2021.

Framtida avfallshantering och avfallsflöden

I framtiden kommer kundernas krav på en enklare hantering av avfall att öka. Det innebär att det kommer att behövas ett mer flexibelt system för insamlingen av hushållsavfall. Det kommer att finnas behov av att kunna ställa om med kortare tidsperspektiv och kunna utveckla fler behovsanpassade tjänster genom att testa nya, innovativa lösningar tillsammans med andra aktörer, inom och utom avfallsbranschen. Med ett ökat behov av närhet till kunden kan allt fler kommuner komma att välja att sköta insamlingen i egen regi. Kommunerna vill att det ska vara deras egen personal som träffar kunderna dagligen.

Under de senare åren har ett antal kommuner, både stora och små, börjat se över möjligheterna till att återigen ta hand om sophämtningen i egen regi. För de mindre kommunerna är anledningen brist på konkurrens mellan entreprenörer och för de större är det bristande kvalitet från marknadens sida.

Totalt sett är det en tredjedel av Sveriges kommuner som hanterar sophämtningen i egen regi. Skillnaden i kostnad mellan entreprenad och egen regi är marginell för kunden. I en jämförelse mellan de två driftsformerna syns en tydlig trend, där kundnöjdheten är högre i egen regi.

Troligtvis kommer det i framtiden att ske fler formaliserade samarbeten mellan kommuner i än idag. Detta eftersom fler mindre kommuner kommer att få problem sin kompetensförsörjning på längre sikt. När det gäller återvinningscentralerna så kan ovanstående krav på enkelhet också leda till att allt fler vill att hämtning av grovavfall vid fastigheten sker inom hela kommunen och inte enbart i glesbygden. Återvinningscentralerna kan komma att behöva omvandlas för att mer fungera som kretsloppsparkar, där återbruk och återvinning går hand i hand.

Insamlingssystem

Skärpta krav från regeringen på insamling av matavfall samt fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar gör att kommunerna måste agera. Samarbeten mellan kommuner kommer att vara viktigt för att få till robusta system och göra det så bra som möjligt för alla kunder, oavsett förutsättningar.

Det finns idag två varianter på insamlingssystem, fyrfackskärl och optisk sortering. Båda systemen klarar av att hantera både matavfall och det material kunderna idag lämnar på en återvinningsstation. Vilket system som bör väljas beror på flera olika parametrar och är något som måste utredas noggrant innan ett eventuellt skifte.

Avfallsflöden

Idag transporteras det avfall vi samlar in långa sträckor innan det slutligen tas om hand. Oavsett om avfallet ska återbrukas, återvinnas eller energiåtervinnas så krävs det transporter. Det som idag hanteras optimalt ur transportsynpunkt är restavfallet som transporteras direkt från samlingsbil till Korstaverket för energiåtervinning. Det är cirka hälften av avfallet som samlas in som går den vägen, övrigt avfall omlastas vanligen för transport utanför kommunen.

Ett utökat krav på utsortering och nationella målsättningar om energiåtervinning av matavfallet leder till ökat tryck på befintliga biogasanläggningar. Det blir därför en allt mer

angelägen fråga att långsiktigt säkra en hållbar energiåtervinning av matavfallet från vår kommun, endera tillsammans med andra, regionala aktörer eller i den egna kommunen. Detta för att undvika långa transporter och risken för att vid traditionell upphandling av omhändertagande inte ha möjlighet att behandla matavfallet på ett hållbart sätt.

En liknande problematik finns även för andra avfallsfraktioner inom kommunkoncernen endera genom avfallsmonopolet eller på grund av verksamhet i kommunkoncernen, det vill säga att det inte finns tillgängliga behandlingsanläggningar lokalt eller regionalt. Det ställer större krav på hur upphandling av omhändertagande utförs samtidigt som konkurrensen kan medföra att vi inte kan välja den behandling som är bäst ur ett miljöperspektiv. Det är problematiskt dels ur ett transport-/klimatpåverkansperspektiv samt att vi långsiktigt inte har direkt rådighet av hur avfallet behandlas. Eftersom vi då är beroende av hur vi lyckas upphandla omhändertagandet i konkurrens med andra avfallsproducenter. Vi har därmed inte rådighet över den miljöpåverkan avfallet orsakar.

Idag så kan avfallet uppkomma från flera olika håll. Det finns mat- och restavfall som klassas som hushållsavfall som ligger under det kommunala insamlingsmonopolet. Utöver det finns det stora mängder verksamhetsavfall som samlas in utanför monopolet av privata aktörer. Grovavfall som samlas in från återvinningscentralerna eller via grovsopshämtning räknas också in under hushållsavfall och ska hanteras av kommunen.

Det är endast det avfall som klassas som hushållsavfall utan producentansvar och kommunkoncernens eget avfall som kommunen har full rådighet över. För hushållsavfallet kan kommunen styra med hjälp av till exempel information eller taxan. Kommunkoncernens eget avfallsflöde styrs främst genom inköp och upphandling av såväl varor och tjänster som omhändertagande av avfall. Det är därför i dagsläget svårt att ha kontroll över hur en stor del av avfallet som samlas in och hanteras eftersom en stor del av avfallet inte ryms inom det avfalls som kommunen ansvarar för.

Avfallsplanens konsekvenser

Miljökonsekvenser

En samlad bedömning av de föreslagna åtgärderna visar på en positiv miljöpåverkan även om vissa åtgärder även kan innebära viss negativ miljöpåverkan. De åtgärder som angetts ha negativ miljöpåverkan kan samtidigt på längre sikt ha en positiv miljöpåverkan som är mycket mer betydande än den negativa påverkan som bedöms uppstå. Framförallt är det inom målområde 3 som den positiva miljöpåverkan bedöms uppstå. Många av de åtgärder som föreslås rör utredningar av strategiskt viktiga frågor som beroende på utfall i mer konkreta åtgärder bedöms kunna få stor positiv miljöpåverkan.

Miljökonsekvensbeskrivningen redovisas i sin helhet i bilaga 7.

Konsekvenser för verksamheterna

I bilaga 8 finns konsekvenser för varje enskild åtgärd beskriven. De flesta åtgärder har fått bedömningen att det rör sig om ändrade arbetssätt och/eller verksamhetsutveckling och att de förvisso tar resurser i anspråk men att insatserna behöver planeras över tid och hanteras inom ordinarie budget och i ordinarie verksamhet. Några av de utredningar som ska genomföras kan medföra ökade kostnader på sikt beroende på utfall och beslut om åtgärd i nästa steg. Men då behöver ett ställningstagande om eventuellt tillskott av medel göras i varje enskild fråga. Ett lyckat arbete med avfallsminimering innebär också minskade kostnader i inköp och avfallshantering. För några åtgärder krävs tillskott av medel för att de ska kunna genomföras, åtgärd 8 kräver 600 000 kr för att kunna bli verklighet, samt åtgärd 31 där ett tillskott på 4,5 mkr/år är nödvändigt för att åtgärden ska kunna genomföras.